

Mechanické vlnění, akustika

1. Vlnění má v daném prostředí vlnovou délku λ_1 a rychlost o velikosti v_1 . Po průchodu do jiného prostředí se jeho vlnová délka změní na λ_2 . Určete velikost rychlosti v_2 vlnění v tomto prostředí.
2. Ze zdroje zvuku se ve vodě šíří vlnění s periodou 2 ms a s vlnovou délkou 2,9 m. Jak velká je rychlost zvuku ve vodě?
3. Zvuk o frekvenci 200 Hz se šíří ve vodě rychlostí o velikosti $1450 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$. Určete vlnovou délku zvukových vln.
4. Pro okamžitou výchylku kmitajícího zdroje vlnění platí vztah $\{y\} = 0,03 \cdot \sin 20\pi\{t\}$ za předpokladu, že délku vyjadřujeme v metrech a čas v sekundách. Velikost fázové rychlosti vlnění je $200 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$. Určete a) periodu kmitů, b) okamžitou výchylku bodu, který leží ve vzdálenosti 5 m od zdroje; v čase 0,1 s od začátku kmitání zdroje.
5. Ze zdroje vlnění, který kmitá s periodou 1 ms, se šíří vlnění ve směru přímky. Dva body této přímky, vzdálené od zdroje 12 m a 14,7 m, kmitají s fázovým rozdílem $\frac{3\pi}{2}$. Určete velikost fázové rychlosti vlnění.
6. Rovinné vlnoplochy vlnění o periodě 0,04 s postupují v pravouhlé souřadnicové soustavě x, y, z ve směru osy x rychlostí o velikosti $300 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$. S jakým fázovým rozdílem kmitají dva body, které mají souřadnice (10 m, 3 m, 0), (16 m, 0, 0)?
7. Spodní koncový bod pružného lana, zavěšeného na balkóně budovy, rozkmitáme rukou. Měřením jsme zjistili hodnoty 1,2 s pro periodu, 20 cm pro amplitudu a $15 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$ pro velikost rychlosti příčného vlnění. Určete velikost okamžité výchylky bodu lana ve výšce 45 m v čase 4 s.
8. Dva body ležící na přímce, podél níž se šíří vlnění, jsou ve vzájemné vzdálenosti 25 mm a kmitají s fázovým rozdílem $\pi/6$. Určete vlnovou délku vlnění.
9. Podél pružného lana se šíří příčné vlnění o frekvenci 3 Hz fázovou rychlostí o velikosti $2,4 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$. S jakým fázovým rozdílem kmitají dva body lana, které jsou ve vzájemné vzdálenosti 20 cm?
10. Určete vlnovou délku stojatého vlnění, je-li vzdálenost mezi prvním a třetím uzlem 0,20 m.
11. Určete vlnovou délku stojatého vlnění, leží-li sousední kmitny ve vzájemné vzdálenosti 20 cm.
12. Tón píšťaly lokomotivy, která se pohybuje rychlostí o velikosti $20 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$, má frekvenci 576 Hz. Jakou absolutní výšku má tón, který slyší pozorovatel stojící při trati?
13. Zdroj zvuku vysílá tón o absolutní výšce 500 Hz a pohybuje se směrem k pozorovateli rychlostí o velikosti $5 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$. Zvuk se šíří rychlostí o velikosti $340 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$. Jak velkou rychlostí se pohybuje pozorovatel, který slyší tón o absolutní výšce 522 Hz?
14. Ve směru přímé spojnice se pozorovatel pohybuje směrem ke zdroji zvuku rychlostí o velikosti $10 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$ a zdroj zvuku se ve směru k pozorovateli pohybuje rychlostí o velikosti $5 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$ (obě dvě rychlosti jsou měřeny vzhledem k Zemi; vzduch je vůči Zemi v klidu). Jakou frekvenci vnímá pozorovatel, jestliže zdroj vysílá zvuk o frekvenci 500 Hz.
15. Mezi dvěma stejnými zdroji zvuku, které vydávají tóny o frekvenci 435 Hz, se pohybuje pozorovatel po jejich vzájemné spojnici rychlostí o velikosti $0,34 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$. Rychlost zvuku ve vzduchu má velikost $340 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$. Jakou frekvenci mají rázy, které slyší pozorovatel?
16. Dvě ladičky o stejných frekvencích 435 Hz jsou umístěny v protilehlých rozích místnosti. Jak velkou rychlostí by se měl pohybovat pozorovatel po jejich spojnici, aby slyšel rázy o frekvenci 2 Hz?
17. Pozorovatel, který stojí ve vzdálenosti 4000 m od střelce, zjistí, že mezi zábleskem a zvukovým vjemem při výstřelu uplyne doba 12,0 s. Určete velikost rychlosti zvuku ve vzduchu.
18. Velikost rychlosti ultrazvuku v ocelovém válečku je $5200 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$. Kvalitu válečku zkoumáme ultrazvukovým defektoskopem. Ultrazvuk ze sondy defektoskopu přiložené na podstavu P_1 válečku postupuje ve směru jeho osy a odráží se jednak na trhlině (defektu) T, jednak na druhé podstavě P_2 válečku. Po odrazu se opět vrací na sondu. Na obrazovce defektoskopu se na časové ose zobrazí dvě maxima, odpovídající dobám mezi vysláním signálu sondou a jeho přijetím po odrazu. Určete vzdálenost trhliny od podstavu P_2 , jestliže $t_2 - t_1 = 10^{-5} \text{ s}$.
19. Turista, který stojí na okraji propasti, uslyší zvuk dopadu kamene na její dno po uplynutí doby 4,0 s od začátku pádu kamene. Jak hluboká je propast?
20. Netopýr se pohybuje směrem k překážce stálou rychlostí o velikosti $10 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$. Zvukový signál, který vyslal směrem dopředu, se po odrazu vrátil k netopýrovi za dobu 0,15 s od vyslání. Teplota vzduchu je $26 \text{ }^\circ\text{C}$. Kolik času zbylo netopýrovi, aby se překážce vyhnul?
21. Jakou základní frekvenci má hluk automobilu s dvánáctiválcovým čtyřdobým motorem při 1440 ot/min? Jak se mění tato frekvence, jede-li auto k pozorovateli rychlostí $90 \text{ km}\cdot\text{h}^{-1}$?
22. Jaká je intenzita zvuku, jehož hladina intenzity je 50 dB?
23. O kolik se zvýší hladina intenzity zvuku, jestliže se jeho intenzita zvýší pětkrát?
24. Zvukoměr má rozsah A decibelů. Jakému poměru akustických intenzit tento rozsah odpovídá? Určete nejprve obecně, pak pro $A = \langle 75 \text{ dB}, 90 \text{ dB} \rangle$.